AHMED BİN ALİ (Ebû Bekr Hemedânî)

Şafiî âlimlerinden. İsmi, Ahmed bin Ali bin Ahmed bin Lal olup, künyesi, Ebû Bekr Hemedânî'dir. Aslen Hemedanlı olan Ebû Bekr Hemedânî, Hemedan'da 308 (m. 920) târihinde doğdu.

İlim tahsili için çok yerleri dolaştı. Bağdâd'da bulundu. Şafiî fıkhı ve hadîs ilimlerinde büyük âlim oldu. Hemedan'da kadılık yaptı. 400 yılına varmadan vefât etmesi için duâ ederdi. Duâsı kabûl oldu ve 398 (m. 1007) yılı Rebî-ül-âhir'in onaltıncı günü vefât etti. (392 veya 399'da vefât ettiği de rivâyet edilmiştir.)

Ebû Bekr Hemedânî, babasından, sonra Ebû Abdullah Ahmed bin Muhammed bin Evs el-Mukriî, Hafs bin Ömer el-Hâfız, Abdurrahmân bin Hamdân el-Cellâb, İsmail bin Muhammed es-Saffâr, Muhammed bin Amr, Ali bin Muhammed el-Mısrî, Ahmed bin Süleymân el-Abadânî, Ali bin İbrâhîm el-Kattân, Ebû Amr bin es-Semmâk, Ca'fer el-Hâlidî, Abdülbâki bin Kânî', Ebû Sa'îd bin el-A'râbî ve pek çok âlimden hadîs-i şerîf öğrenmiş, ilim almıştır.

Ca’fer bin Muhammed el-Ebherî, Humeyd bin el-Me’mûn, Ebû Mes’ûd Ahmed bin Muhammed el-Becelî er-Râzî, kız kardeşinin oğlu Ebû Sa’d el-Bast, Ebû Bekr el-Berkânî ve pek çok âlim de Ebû Bekr Hemedânî’den ilim öğrenmiş, hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir.

Hadîs öğrenmek için uzun yolculuklar yapan Ebû Bekr Hemedânî, Bağdâd’a çok gelip gitmiş, hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuş ve ilim okutmuştur. Meşhûr âlim Dâre Kutnî Bağdâd’da onun meclisinde bulunmuş, ilim ve hadîs-i şerîf almıştır. Ebû Bekr Hemedânî fıkh ve hadîs ilminde imâm, pek çok hadîs-i şerîfi ezbere bilen sika (sağlam, güvenilir) bir zât idi.

Hemedan’da uzun zaman kadılık yapan Ebû Bekr Hemedânî, Şafiî mezhebinin büyük fıkıh âlimlerinden idi. Sibeveyh onun için: “Ebû Bekr Hemedânî sika, zamanının bir tanesi, bulunduğu yerin (Hemedan) müftîsi, hadîs ilminde büyük âlim olup, ilm-i hadîse âit çeşitli kitaplar yazdı. Ayrıca fıkıh ilminde de meşhûr idi. Ben onun “Sünen ve Mu’cem-üs-Sahâbe kitaplarını gördüm. Mu’ cem-üs-Sahâbe kitabından daha güzel Eshâb-ı kiramı (r.anhüm) anlatan bir kitap görmedim.”

Şeyh Ebû İshâk, Ebû Bekr Hemedânî’nin fıkıh ilmini Ebû İshâk ve Ebû Ali bin Ebî Hüreyre’den öğrendiğini haber vermiştir. Hemedan fakîhleri de, Ebû Bekr Hemedânî’den Şafiî fıkhını öğrenmişlerdir. Ebû Bekr Hemedânî, gayet zâhidâne bir hayat yaşamış olup, şüpheli şeylerden sakınan ve çok ibâdet eden bir zât idi.

Dâre Kutnî’nin Bağdâd’da kendisinden (Ebû Bekr Hemedânî) yazarak, rivâyetleri içerisine aldığı Hafs bin Amr ve başka âlimler de yine Ebû Bekr Hemedânî’den şu hadîs-i şerîfi rivâyet ettiler.

“Şu’be, Abdülmelik bin Umeyr, Ca’fer İbni Sümerre’den haber verdiler. Ca’fer İbni Sümerre (radıyallahü anh) buyurdu: Câbiye’de Hazreti Ömer, irâd ettiği hutbesinde buyurdu ki: “Birgün aramızda, Peygamberimiz (aleyhisselâm) benim kalktığım gibi ayağa kalktı ve: “Eshâbıma ikram ediniz. Sonra onları tâkib edenlere (Tabiîn), sonra onları tâkib edenlere (Tebe-i tabiîne) ikram ediniz. Sonra bir kimse kendisinden şâhidlik ve yemîn etmesi istenilmediği hâlde, (yalan yere) şahitlik ve yemîn eder hâle gelinceye kadar yalan yayılır. Kim Cennetin ortasında bulunmağı isterse; cemaate sarılsın. Çünkü şeytan, yalnız olan kimselerle beraber bulunur ve o iki kişiden daha uzaktır. Dikkat ediniz! Haber veriyorum. Bir kimse bir kadınla halvet etmesin (kapalı bir yerde, yabancı kadınla beraber bulunmasın.) Eğer bulunursa, muhakkak ki üçüncüleri şeytandır. Dikkat ediniz haber veriyorum; kim günah işlediği zaman üzülür, iyilik (sevâb), işlediği zaman sevinirse, o kimse mü’mindir” buyurdu.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 19

2) Târîh-i Bağdâd cild-4, sh. 318